



Komunikadu Imprensa
15 Outubru 2015
Tribunál Distritál Dili

Tribunál Distritál Dili kondena pena prizaun tinan 10 fulan 6 no selu indemnizasaun sivíl ba arguidu kazu violasaun seksuál bazeia ba Kódigu Penál no CEDAW

Iha 12 Outobru 2015, Tribunál Distritál Dili bazeia ba artigu 172 Kódigu Penál kona-ba violasaun no instrumentu CEDAW (*The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*) no kondena arguidu ZAB ho pena prizaun tinan 10 fulan 6 no selu indemnizasaun sivíl hamutuk US\$700.00. Tribunál prova katak arguidu obriga lezada prátika violasaun seksuál ho forma koitu orál no fakar esperma iha lezada CRB nia isin lolon hodi rezulta lezada muta dala rua. Kazu ne'e akontese iha 29 Janeiru 2015 iha Pertamina Komoro-Dili nia kotuk.

Antes ne'e ministériu públiku akuza arguidu kontra artigu 172 Kódigu Penál kona-ba violasaun seksuál no kontra artigu 23 Kódigu Penál kona-ba tentativa.

“JSMP apresia desizaun ne'e tanba kondena arguidu besik pena maximu no aplika indemnizasaun sivíl ba vítima nu'udar rekoperasaun ida ba vítima. JSMP mós apresia desizaun tribunál ne'ebé dala ida tan uja referensia ba konvensaun CEDAW atu forma desizaun condenatóriu sira iha kazu violénsia kontra fetu no labarik. Ida-ne'e progresu boot iha sistema justisa atu proteze fetu sira nia direitu ba justisa,” dehan Diretór Ezekutivu JSMP, Luis de Oliveira Sampaio.

CEDAW nu'udar instrumentu no mekanismu legál internasionál ida-ne'ebé define obligasaun estadu parte sira atu halo esforsu hotu hodi halakon formas

diskriminasaun hotu-hotu kontra feto. CEDAW hatu'ur prinsípiu fundamental tolu kona-ba: igualidade, laiha diskriminasaun no obrigasaun estadu. Timor-Leste nu'udar Estadu Parte ba Konvensaun ne'e iha obrigasaun atu halo-tuir prinsípiu hirak ne'e inklui iha prátika judisiáriu nia laran. Tanba ne'e JSMP apresia desizaun tribunál ne'ebé hatudu sira nia komitmentu atu asegura katak CEDAW bele introdus iha sistema judisiáriu Timor-Leste iha desizaun ba kazu sira kontra feto.

JSMP hanoin katak kondensasaun ho pena prizaun no indemnizasaun sivíl ba kazu violasaun bazeia ba jeneru nu'udar progresu ida tan iha setór judisiáriu nomós referensia ba tribunál sira seluk iha futuru. Indemnizasaun sivíl ne'e nesesariu atu rekopera vítima nia sofrémentu no kontribui hapara violénsia hasoru feto.

Ministériu Públiku akuza arguidu halo tentativa violasaun seksuál tanba arguidu tenta atu komete violasaun seksuál ho lezada maibé lezada rekuza. Durante prosesu tribunál hasai tiha provizaun kona-ba aktu tentativa tanba tribunál konsidera arguidu obriga lezada involve iha aktu koitu orál ne'ebé kontra artigu 172 Kodigu Penál.

Iha artigu 172 Kodigu Penál define katak: Se maka, ho meiu sira referidu iha artigu anteriór, mantein ho ema seluk koitu vajinál, koitu anál ka koitu orál ka obriga ema ne'e husik hatama objetu ruma iha nia anus ka vajina sei hetan pena prizaun tinan 5 too tinan 15.

JSMP observa katak ministériu públiku la-akuza loloos kazu ne'e, maibé elojia tribunál tanba depoisde produsaun ba prova altera tiha akuzasaun ne'e no mantein konsidera arguidu komete violasaun seksuál.

Iha alegasaun finál, ministériu públiku husu ba tribunál aplika pena tinan 12 prizaun hasoru arguidu tanba konkorda ho alterasaun ne'ebé mak tribunál halo tanba prova duni arguidu komete krime violasaun ho forma koitu orál hasoru vítima.

Kazu ne'e prezide hosi juis kolektivu, Dra. Jumiaty Freitas, Dra. Jacinta Correia da Silva no Dr. Benjamin Barros. Ministériu Públiku representa hosi Dra. Remigia Fatima no arguidu hetan defeza hosi Dr. Marçal Mascarenhas no Dr. Marcelino Coro hosi defensoria públiku. Kazu ne'e rejista iha tribunál ho Nú. nuc. 0069/15. DICMR.

Atu hetan informasaun kle'an favor kontaktu direktamente:

Luis de Oliveira Sampaio

Diretór Ezekutivu JSMP

Diresaun e-mail: luis@jsmp.minihub.org

info@jsmp.minihub.org